

holdepunkter for andet, må ordninger om økonomisk støtte i almindelighed anses for at gælde indtil videre, dvs. indtil lovgivningsmagten måtte træffe anden bestemmelse. Lovgivningsmagten er således ikke afskåret fra med virkning for fremtiden at ændre sådanne regler, f.eks. således, at støtten nedsættes eller helt bortfalder. Dette må antages at gælde, uanset om modtagere af den økonomiske støtte har indrettet sig i tillid til fortsat at kunne oppebære støtte. I lovgivningspraksis er der da også mange eksempler på, at støtteordninger bringes helt eller delvis til ophør.

5.3.2. Det foreliggende lovforslag berører ikke de tilskud, som allerede er udbetalt. Spørgsmålet om, hvorvidt disse tilskud eventuelt skal tilbagebetales, skal således afgøres efter de hidtil gældende regler herom. Forslaget berører heller ikke skolerens ret til de tilskud, som skolerne har fået tilsagn om. Forslaget omfatter alene fremtidige tilskud.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet ikke, at det foreslåede bortfald af tilskud til de skoler, der er udtrykkeligt opregnet i forslaget, indebærer ekspropriation.

Forslaget om at fratage skolerne retten til at afholde folkeskolens afsluttende prøver indebærer efter Justitsministeriet opfattelse heller ikke en afståelse af en ret, der er beskyttet af grundlovens § 73. Der kan i den forbindelse henvises til Højesterets dom i Ugeskrift for Retsvæsen (UfR) 1993, side 321 H, hvor det blev antaget, at Esbjerg Seminariums adgang til at drive virksomhed med uddannelse af lærere efter de regler, der gælder for privatseminarier, ikke kan anses for en rettighed, der nyder beskyttelse efter grundlovens § 73.

5.4. Forholdet til grundlovens § 76

Efter grundlovens § 76 har alle børn i den undervisningspligtige alder ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, som kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.

Spørgsmålet om, hvorvidt den »skolefrihed«, der følger af bestemmelsen i grundlovens § 76 (§ 83 i den tidligere grundlov), indebærer en pligt for det offentlige til at yde økonomisk støtte til privatundervisning, er bl.a.

behandlet af Poul Andersen i »Grundtvig som Rigsdagsmand og andre Afhandlinger« (1940), hvor det på side 72 bl.a. er anført:

»Skal skolefriheden være ikke blot et princip, men et for befolkningen praktisk tilgængeligt gode, må det offentlige yde privatundervisningen økonomisk støtte. Dette sker også i betydeligt omfang i Danmark . . .

Den betydelige økonomiske støtte, der således ydes friskolerne, *beror ikke på nogen grundlovmæssig nødvendighed*; den er derfor et vidnesbyrd om at skolefriheden i Danmark også i nutiden anses for politisk urørlig.« (fremhævet her).

Der er ikke holdepunkter for, at man ved grundlovsrevisionen i 1953 har tilsigtet en ændring af bestemmelsens rækkevidde på dette punkt, jf. Forfatningskommissionens betænkning (1953), side 40 f.

Det må bl.a. på den baggrund antages, at grundloven ikke forpligter det offentlige til at yde økonomisk støtte til privatundervisning af børn i den undervisningspligtige alder.

5.5. Forholdet til en forfatningsretlig lighedsgrundsætning

5.5.1. Det er almindeligt antaget i den retsvidenskabelige litteratur og i retspraksis, at der for den offentlige *forvaltning* gælder en almindelig, uskreven lighedsgrundsætning, jf. Bent Christensen, Forvaltningsret – Opgaver, Hjæmel, Organisation (1991), side 201 ff., og Hans Gammeltoft-Hansen, Forvaltningsret (1994), side 236. Det følger af denne grundsætning, at væsentligt lige forhold skal behandles lige i retlig henseende. Forvaltningen må således ikke foretage usaglig forskelsbehandling. Fra retspraksis kan der bl.a. henvises til UfR 1958, side 455 Ø, og UfR 1960, side 33 H.

Det har i den retsvidenskabelige litteratur været gjort gældende, at der af bestemmelsen i grundlovens § 70 om forbud mod diskrimination på grund af tro eller afstamning kan udledes en tilsvarende retsgrundsætning med gyldighed for *lovgivningsmagten*, jf. Frederik Vinding Kruse, Ejendomsretten I (3. udg., 1951), side 252. I andre dele af litteraturen er dette synspunkt blevet afvist, jf. Alf Ross, a.st., side 665, og samme, Om Ret og Retfærdighed (1953), side 372 f. Der er ikke i retspraksis taget udtrykkelig stilling til spørgsmålet, jf. Peter Germer, a.st., side 77, med henvisning til dom-